

КОЛЕГИ И УЧЕНИЦИ НА БЛАГОВЕСТ ДОЛАПЧИЕВ ЗА НЕГО

По-активна съвместна дейност с чл. кор. Благовест Долапчиев започнахме през 1968 г., когато създадохме Националния комитет по теоретична и приложна механика. Той най-активно подкрепяше предложението за създаване на специалност механика към Софийския университет „Климент Охридски“: не можем да разчитаме на успех, без да създадем извор на кадри по механика, възпитани в нашия университет. Заедно с него бяхме определени за национални представители в асамблеята на международния съюз по теоретична и приложна механика към международния съвет на научните съюзи. В началото на 1969 г. обсъдихме въпроса за провеждане на първия конгрес по механика през ноември същата година по случай 100 години от създаването на БАН. След известни колебания относно организационните ни възможности проф. Бл. Долапчиев се включи активно в провеждането му. Успехът на този първи конгрес по механика се дължеше на активното участие и на акад. А. Балева.

Георги Бранков

След всяка среща с професор Благовест Долапчиев оставах впечатлен от широтата, с която той гледаше на света, и от желанието и стремежа му да разбере другите хора. Той се интересуваше живо от съдбата на силните студенти и от възможностите им за развитие. Често съм го чувал да казва: „Х е толкова способен, че ако за него не се намери щатно място във факултета, някой от нас ще трябва да напусне.“

Проф. Бл. Долапчиев обичаше и умееше да общува с по-младите си колеги. Поканен веднаж на имен ден, той пристигна в тясната все още „студентска квартира“ и се настани близо до един шкаф, чиято врата не се затваряше добре. Компанията бе бързо завладяна от интелекта и остроумието на „Долапа“ (както шеговито и със симпатия го наричахме помежду си). Привлякал вниманието на всички, той направи още един опит да затвори с лакът постоянно отварящата се вратичка зад гърба му с думите: „Този долап много се отваря днес.“

Михаил Гаврилов

Доброжелателност и стоицизъм . . . Тези две думи изплуват най-напред в съзнанието ми когато си спомня за професор Благовест Долапчиев.

Неговата доброжелателност към младите таланти бе уникална. Стоицизмът, с който води безнадеждна борба с коварната болест в края на дните си, бе още по-удивителен.

Тодор Генчев

За да стана научен работник, дължа извънредно много на професор Благовест Долапчиев за когото пазя винаги скъпи спомени в душата си. Първото ми запознаване с него стана през януари 1951 г., когато той бе зам. декан на Природо-математическия факултет. Поради интереси и влечение към математиката тогава бях решил да се прехвърля в този факултет от Държавната политехника. Бях заедно с майка си и проф. Долапчиев се обърна към нея с думите: „Защо вие като родители сте подтикнали сина си да запише инженерство, за да се сдобие с някаква титла, като сте знаели, че момчето е в математиката като риба във вода?“ След това се обърна към мен и каза: „Познавате ли учителя Дойчинов, който е колега на Вашия баща? Е добре, ще направим неговия син научен работник при проф. Тагамлицки. И Вие можете да станете такъв, ако покажете съответни качества.“

Следването ми по математика тръгна добре — за 9 месеца взех изпитите за I и II година на специалността математика. Тогава проф. Бл. Долапчиев ми предложи да запиша трети вместо втори курс. Възражих, че съм свикнал със студентите от II курс и не ми се иска да отивам при нови състуденти. „Това са скрупули, др. Диамандиев“, ми каза проф. Долапчиев. „Вие имате ли сериозно намерение да завършите по-скоро математика?“ По същото време, през есента на 1951 г., се записах в кръжока по механика, където изнесох два доклада: „Доказателство на правилото на паралелограма на силите“ и „Определяне на вектор по ротацията и дивергенцията му“. Особено приятен спомен съм запазил за втория от тях, тъй като след изнасянето му в ректората на връщане към къщи проф. Бл. Долапчиев ми каза: „Много задълбочено сте схванали темата, др. Диамандиев. Решил съм да Ви взема за асистент при катедрата.“

Проф. Бл. Долапчиев много пъти ме е съветвал, вече като асистент, да работя в областта на нехолономната динамика, като прилагам уравненията на акад. Ив. Ценов. Това сторих, но за съжаление с доста голямо закъснение.“

Васил Диамандиев

Поради различие в научните интереси съм имал сравнително малко контакти с проф. Бл. Долапчиев. Даже като преподавател съм го слушал единствено на лекциите му по хидродинамика — един факултативен курс, който не си дадох труд да науча и да се явя на изпит.

Въпреки това неговият образ е съвсем жив в спомените ми. Той бе един от най-типичните представители на онова поколение мои учители, които в буквалния смисъл на думата живееха с интересите на българската математика. Неговият „математически патриотизъм“, ако мога така да го нарека, бе изключителен — той бе готов винаги и навсякъде да отстоява докрай всяка математическа кауза, която считаше за справедлива, с всичко, което беше във възможностите му. Това проличаваше особено ярко в отношението му към по-младите български математици — вярвам, че не един от тях си спомня днес с благодарност за неуморната настойчивост, която той проявяваше, когато смяташе, че трябва да им помогне.

Той бе малко старомодно официален в отношенията си с хората. Но всички, които поне донякъде го познаваха по-отблизо, знаеха, че зад тази външност се криеше едно истинско добро човешко сърце.

Дойчин Дойчинов

Професор Благовест Долапчиев повлия в значителна степен върху научната ми съдба. Неговите лекции не само ме насочиха към механиката като към моя бъдеща професия, но и под негово влияние и съвети, след като бях изпратен да продължа образованието си в СССР, аз се ориентирах към теорията на устойчивостта, която стана първото ми увлечение в механиката. Самото ми изпращане в Московския университет — едно от решаващите събития в професионални-мн път — бе до голяма степен предопределено от проф. Бл. Долапчиев. Негово бе предложението в изпращаната група от девет студента трима да специализират механика и един от тях да бъде аз.

Сега, когато самият аз имам ученици и мога по-добре да оценя отговорността на научния ръководител, изпитвам дълбока благодарност към учителя си, който не само ме ориентира към една много актуална и активно разработвана област, но и ме насочи към най-изявените й представители. По този начин попаднах в среда, в която можах много да науча, бях изведен до съвременното състояние на теорията и бях силно импулсиран за самостоятелни изследвания. Сега разбирам, че това много е ускорило научното ми развитие и вероятно ми е спестило години лутания и разочарования.

Едно от нещата, които са ми направили най-силно впечатление при общуването ми с проф. Бл. Долапчиев, бе неговата непредубеденост при запознаване с научните резултати на други изследователи. За него не играеше роля националността или страната — единственото нещо, което имаше значение, бе качеството на самата работа. Разбира се, малко хора ще признаят открито, че се влияят от това, в кой научен център е осъществено дадено изследване. Но аз съм се сблъскал много пъти с превзети мнения и незаслужено внимание към посредствени работи, за да не мога да оценя научната обективност на проф. Бл. Долапчиев.

Друго негово качество бе високата научна етика, към която се придържаше. Той събираше работи педантично, търсеше малко известни източници, за да може да даде пълна картина на изследванията по даден въпрос. Един от впечатляващите примери е цитирането на уравненията на Нилзен, публикувани в едно отдавна забравено ръководство по елементарна механика.

В известен смисъл проф. Бл. Долапчиев бе противоречива личност. От една страна, той трудно приемаше непознати хора, но от друга бе готов да отдели много време и да помогне, и то не само със съвет, а и упражнявайки цялото си влияние, на всеки, който бе спечелил доверието и уважението му. Има много примери, които го показват не само като учен, но и като човек с будна гражданска съвест и активни граждански позиции.

Искам обезателно да отбележа и разностранните научни интереси на проф. Бл. Долапчиев. Той се отличаваше с широта не само в механиката, където остави първокласни изследвания в две толкова различни области като хидромеханиката и аналитичната динамика, но се интересуваше живо и от развитието на геометрията, топологията и анализа. Макар и да не работеше професионално в тези области, той следеше внимателно научния път на младите изследователи в тях и бе много добре информиран за успехите и постиженията им.

Единственото, за което съжалявам сега, е, че се запознах сериозно с работите на проф. Бл. Долапчиев в областта на аналитичната механика едва след неговата смърт. Така се случи, че през времето след защитата на кандидатската ми дисертация до заминаването ми на специализация във ФРГ се интересувах от други неща. Още тогава, а толкова повече сега, в мен остана благодарността на ученика към учителя, но също и чувството, че никога няма да мога да върна големия си дълг към него.

Любомир Лилов

Първите ми впечатления от доктор Благовест Долапчиев са от студентските ми години, когато той като асистент и частен доцент водеше упражненията по аналитична механика и четеше факултативен курс по теория на потенциала. По-сетне, в края на четиридесетте и началото на педесетте години, като асистент в математическия институт на университета водех упражненията към неговия курс по висша математика за студентите по химия и други нематематически специалности. През следващите години имах възможност многократно да участвам в Обединения семинар по теоретична и приложна механика, който бе създаден и вещо ръководен от Благовест Долапчиев — вече професор и чл. кор. на БАН.

Тук няма да анализирам приносите и другите постижения на проф. Бл. Долапчиев, които той осъществи като учен, преподавател и гражданин. Бих искал обаче да отбележа една страна на неговото научно верую. Той бе механик, съчетаващ теоретични постановки с подчертан и изявен поглед и стремеж към съответни приложения. Поставяше въпроса за научна лаборатория и изобщо за експериментална база по механика в университета, както и за създаване на съвместни творчески колективи от математици, механици, инженери, физици и др. Според мен той бе създаден за водещ учен и организатор в един технологически университет. И неслучайно немалко от създателите на приложната механика във висшите технически учебни заведения у нас се считат в една или друга степен за ученици на чл. кор. проф. д-р Благовест Долапчиев.

Спас Манолов

Първото ми запознаване с професор Благовест Долапчиев като преподавател стана през 1950 г. Лекциите по аналитична механика тогава все още четеше акад. Иван Ценов, а проф. Бл. Долапчиев ни чете през шестия семестър факултативен курс по хидромеханика. Направил ми бе впечатление през онези следвоенни години като строен, доста елегантен и с възпитани обноски човек. Тогава за научните му качества знаех не повече от онова, което обикновено се говори между студентите — изследвал бил карнамови вихрови улици, без да имам понятие за какво става дума. Лекциите, които слушах при него, запомних с високото му и отчетливо говорене, с подредено и красиво изписване на математическите символи.

По-късно, когато вече работех в Математическия институт на БАН, имах възможност да опозная проф. Бл. Долапчиев по-отблизо като човек и гражданин. Мога да кажа, че въпреки разликата в годините ни го чувствах като приятел — естествено, с полагаемото се уважение към преподавателя. Винаги с умиление ще си спомням нашите дружески беседи, повечето от които бяха провеждани в присъствието на близкия ми приятел и състудент Кирил Дочев. Често след научен съвет или други събития се отбивахме в ресторант „Берлин“ на площад Народното събрание. Около масата пред нас се разкриваше винаги интересният свят на миналото: историята на нашата математика, събития и забавни случки с български математици и пр. Проф. Бл. Долапчиев бе сладкодумен и убедителен разказвач. Той не отбягваше да говори и за себе си — за живота си в миналото и настоящето, за отношението му по различни въпроси — както служебни, така и човешки. Имаше интуиция за развитието на научните качества на младите хора и отстояваше мнението си. Мисля, че има някои, които са му признателни за това.

За редките му качества като личност може да се каже още много. Неговата честност, принципност и трудолюбие са достойни да се знаят от следващите поколения математици. Поколението след него загуби рано един от примерите за подражание — еталон на пряк и открит човек.

Апостол Обретенов

Първите ми спомени за професор доктор Благвест Долапчиев са свързани с последните ми ученически години и постъпването ми в университета. Когато бях ученик в последния клас на гимназията, проф. Бл. Долапчиев посети Толбухин и ни порази с личността си на човек и учен. Той прояви изключително голям интерес към обучението по математика в града и пожела да се запознае с младежи с подчертани интереси към математиката. Така се състоя първата ми среща с професора — с учителя, под чието крило и напътствия каго кръжочник в неговия семинар направих първите си стъпки в научното поприще. Неговото внимание към научното ми израстване продължи през годините, когато бях негов асистент, както и по-късно, до края на живота му. За мен той е бил като баща — строг и справедлив в жизнения път, за което винаги съм му бил дълбоко признателен. Неговата личност на учен и чоек ще остане за мен винаги като пример за дълбока хуманност и научна етика.

Проф. Бл. Долапчиев се интересуваше живо от проблемите на средното образование, от популяризирането на математиката като наука, от нейните приложения. Към израстването на младите таланти в областта на математиката той проявяваше ентузиазъм и енергично ги насърчаваше.

Високата му ерудиция, забележителната му памет, подчертаното му чувство за справедливост и отговорност пред обществото го издигаха над дребнавостта и посредствеността. Ние, неговите ученици, общувайки с него, изпитвахме дълбоко уважение към нашия професор и имахме чувството, че каквато и специалност да бе избрал в живота си, той непременно щеше да бъде водещ в науката.

Професор Благвест Долапчиев бе личност, която не може да се забрави.

Георги Паскалев

Само преди няколко десетилетия нашата математика не можеше да се похвали с наличието на научни школи. Имаше неколцина математици, познати и зад пределите на страната ни, но като правило те нямаша ученици. Днес е прието да се смята, че вече има няколко групировки, които могат да се квалифицират като школи. Благвест Долапчиев, макар и от средното поколение, също не остави школа. Но след него остана един невидим колектив, състоящ се от хора, които той окуражаваше и подкрепяше, на които вдъхваше самочувствие — при това, за щастие, с успех в добрите случаи (а те бяха повечето). Той оправдаваше собственото си име — носеше главно „благии вести“, макар че, ако можеше да се кръщава апостериори, по-подходящо име за него би било „Благожест“. Многобройни бяха добрите му жестове, мнозина ги помнят и струва ми се не ще ги забравят.

Голяма част от спомените ми за него са свързани с гражданина Долапчиев, който за математическия институт и за университета беше готов да ходи, та и да води други колеги, и при министър председателя, и къде ли не. Бях го нарекъл „институционален патриот“. Такова себеотрицание днес е рядкост — днес повечето са на мнение, че държавата им е длъжна, че тя е създадена за тях, а Долапчиев ни питаше какво ние сме й дали.

Ако при властите трябва да има разделение, при съвестта е тъкмо обратното — тя е единствена и неделима: ако имаш лична съвест, имаш и обществена и обратно. Долапчиев ще си остане пример за тази неделимост.

Боян Пенков

С професор Благвест Долапчиев ме свързваше повече от 40-годишна дълбока и искрена дружба — от негова страна струва ми се още по-дълбока, отколкото от моя. Сега, когато мисля за него, в главата ми нахлуват хиляди най-различни спомени и чувствам, че не бих могъл да нарисувам негов верен портрет.

През целия си активен живот Благвест Долапчиев бе предан воин на математиката, стремящ се с перо и слово да издигне нейния авторитет и да привлече към нея млади, талантливии кадри.

Вероятно знаете, че „първата любов“ на Благвест Долапчиев бе геометрията, из областта на която са и първите му работи, печатани в наши и съветски списания. Към механиката той мина окончателно след специализацията си в Гьотинген.

Стоян Петров

За професор Благвест Долапчиев си спомням като за човек, изключително предан на своята наука — механиката. До края на живота си той запази жив интерес към новите резултати в областите, в които работеше. Спомням си, че когато бе тежко болен, в болницата обсъждахме с него току-що полученото писмо на професор Синг, в което той му съобщаваше доказателството си на правилото за пресмятане на скоростта на вихър, индуцирана от друг вихър в същото скоростно поле.

Проф. Бл. Долапчиев насърчаваше с внимание развитието на младите и искрено се радваше и гордеше и с получените от тях резултати. Външно строг и респектиращ, той бе в действителност отзивчив, вникваше в техните трудности и им помагаше. В дните преди аспирантските ни изпити той водеше вместо нас упражненията ни по механика със студентите, за да ни остане повече време за подготовка.

Едно от най-силните ми впечатления от проф. Бл. Долапчиев бе многостранната му ерудиция. Българския език той познаваше и втадеше дълбоко. В лекциите и разговорите езикът му бе изключително точен и образен. Препрочитал ми е някои от пътеписите си — те ме поразяваха с вещината и лекотата, с които бяха написани.

Стефан Радев

Знаех за него още от ученическите си години. По-голям мой брат бе по това време студент в новооткритата Варненска политехника и слушаше лекциите му по дескриптивна геометрия. Чувах за сръчността му при боравене с чертожните инструменти, за голямата му възискателност към аудиторията по отношение на дисциплината. Разгръщах наскоро издадения учебник по дескриптивна геометрия, на който той бе съавтор (с проф. Д. Табаков) взирах се във, все още неразгадаемите за мен сложни плетеници от линии. И може би още тогава започнах да изграждам за него някакъв образ, който се оформи през следващите години, когато бях негов студент, и по-късно, когато имах възможност да се наредя и измежду по-младите му колеги.

Опознах го от студентската скамейка, после като младши, а след това и старши научен сътрудник в математическия институт на БАН, когато бях научен секретар и член на научния съвет на Единния център по математика и механика. Енергичен и делови, възискателен и човечен, принципен и справедлив — едва ли е нужно да се каже повече за него като учен, преподавател и човек. Не мога да забравя благосклонното му снизхождение, проявено към мен и мои колеги след неубедително представяне на писмен изпит по статика и кинематика, както и задоволството му след „реабилитацията“ ми на изпита по динамика.

Незабравими ще останат и дните на участието ми в производствената практика, която протече под негово ръководство през лятото на 1952 г. в тогавашния Държавен механичен завод, постоянното му внимание към работата на неголямата ни група върху конкретните задачи, поставени ни от конструкторския отдел.

Незабравими са и часовете, прекарани с него по време на престоя му в Гьотинген през пролетта на 1969 г. по покана на фондацията „Александър фон Хумболдт“ като неин бивш стипендиант. Тогава и аз, и съпругата ми (също негова бивша студентка) го почувствахме още по-близо, още по-пълно. Пред нас се разкри духовният мир на човек с широки интереси и познания за нашата и чуждата литература. Разказваше ни за творческите търсения на приятеля си Димитър Димов по време на работата му над романа „Тютюн“, за познанството си с поетесата Ана Каменова. Безспорно най-интересни за мен бяха спомените му за нашите академици Кирил Попов, Иван Ценов, Любомир Чакалов, Никола Обрешков, както и за професор Димитър Табаков.

Накрая, незабравими ще останат също и часовете, които той ни отделяше през годините, когато стана традиция да гостуваме у дома му в дните около 8 декември въпреки влошаващото му се здравословно състояние.

Петър Русев

Споменът за професор Благовест Долапчиев винаги предизвиква у мен чувство на признателност за решителната подкрепа, която ми е давал в трудни минути. Сигурно за това ще имам случай да разкажа по-подробно на друго място. Тук искам да споделя мисли върху делото на проф. Бл. Долапчиев за изграждане на българската математика и механика, за развитието на нашия факултет и на Софийския университет „Климент Охридски“ като цяло.

Професор Благовест Долапчиев беше голям патриот на Софийския университет. Той се бореше ревностно за запазване на традициите и за издигане на авторитета на първия български университет. Той направи много за възстановяване на патронния празник на университета и за превръщането му в празник на всички български студенти.

Проф. Бл. Долапчиев бе и голям защитник на математическата колегия и на професията математик. Чувал съм го да казва: „Ако за дадена служба няма специално обучение за тази цел кандидат, то винаги трябва да се предпочете кандидат с математическа подготовка.“

Той вярваше, че един математик може да се справя най-добре в нова и неизвестна ситуация. Този математически патриотизъм бе движещата сила за много негови начинания в полза на Математическия факултет и математическата колегия. Ще спомена само за вниманието му към Годишника на Софийския университет и за комплектуването на математическата библиотека.

Проф. Бл. Долапчиев отделяше особено внимание на младите математически таланти. Той им се радваше и ги подпомагаше с бащинска любов и пълна всеотдайност. Неговият пример в това отношение е забележителен и необходим урок за следващите поколения.

Не се съмнявам, че по време на вековния юбилей на Софийския университет „Климент Охридски“ името на професор доктор Благвест Долапчиев ще се споменава многократно с признателност и уважение.

Благвест Сендов

Професор Благвест Долапчиев бе не само голям учен, но и ревностен покровител на млади научни работници, като полагаше грижи за научното им израстване. Това той вършеше от сърце и душа. На тази му характерна черта и аз дължа дълбока признателност.

Марко Тодоров

Трудно ми е дори и днес да обясня как се определиха научните ми интереси в аналитичната механика. Но все пак, ако трябва да направя това, то без преувеличение мога да кажа, че съществената причина бе обаянието на професор Благвест Долапчиев. Две събития, съдбовни за мен, ще останат особено ярки в спомените ми за него. Очарован от лекциите на професор Ярослав Тагамлицки по математически анализ, за мен лекциите по механика оставяха известно чувство на неудовлетвореност: няма строги теореми, всички функции имат необходимата гладкост и т.н. Сега разбирам, че за студенти от втори курс трудно би могъл да бъде прочетен съдържателен материал по друг начин; но като студент у мен бе естествено желанието да използвам анализа в механиката. На писмения изпит по статика реших задачата с условието за минимум на потенциалната енергия, която не влизаше в преподавания материал. Това за проф. Бл. Долапчиев не остана незабелязано. Предложи ми да бъда изпратен в СССР, за да завърша образованието си по специалност механика. Следващият изпит при професор Бл. Долапчиев бе за аспирантурата по механика. Получих труден конспект, който съдържаеше и въпроси от релативистиката и квантовата механика. С известно очудване и немалко досада видях в билета и задача, макар да беше обещано, че изпитът ще бъде теоретичен. Успях да реша задачата, но не ми стигна времето да доразвия останалите два въпроса. Получих все пак висока оценка, която се дължеше не на особените ми знания, а на изключителната доброжелателност на професор Долапчиев. Скоро след това заминах за СССР. Така у мен се създаде убеждението, че един начинаещ научен работник трябва да умее да решава задачи, а теоремите ще идват естествено с времето. Тази „аксиома“ остава завинаги у мен като напътствие от професор Долапчиев за това, как трябва да работим с по-младите.

Евгени Христов

Много неща могат да се разкажат за чл. кор. професор доктор Благвест Долапчиев като учен като преподавател, като организатор на науката, като човек. Аз ще се огранича с три кратки възпоминания, които са се врязали в съзнанието ми и за които мисля, че заслужават да бъдат направени достойни за повече хора.

През 1934 г. бях приет за студент по физика. По него време слушах твърде обстойно и някои лекции по математика. Лекциите по аналитична геометрия четеше професор Димитър Табаков, а упражненията ни водеше доктор Благвест Долапчиев, тогава асистент. Аз се ползвах с името на добър и амбициозен млад студент, като излизях на дъската да решавам задачи, така че д-р Долапчиев ме знаеше. Тогава в програмата по аналитична геометрия бе включен твърде много материал и от проективната геометрия, която ни изглеждаше твърде странна наука. Как е възможно елипсата, хиперболата и параболата да бъдат еднакви (конгруентни) криви? Как можем да намерим двойното отношение на разстоянията между четири точки върху права, като разполагаме само с линийка, която не е разграфена в сантиметри и милиметри? Един студент първокурсник трудно може да се издигне на нивото на такива абстракции. Годината мина и дойде изпитът — писмен и устен. На писмения се паднаха задачи и по проективност, които не всички успях да реша както трябва. Но когато дойде редът на устния ми изпит, доктор Долапчиев дойде в изпитната зала, седна на един чин близо до дъската, на която развивах въпросите, след това каза нещо на професор Табаков, и оценката бе висока — мисля, че над средното аритметично от оценките за писмения и устния изпит. Това още повече ме задължи да уча. Защо сега сме толкова ангажирани, че не можем да отделим внимание даже на студент, който ни е направил впечатление

По-късно, когато бях студент в горните курсове, доктор Долапчиев ми постави една научна задача. За всеки е ясно, че можем да прекараме n прави в една равнина, които заграждат изпъкнал n -ъгълник, но не можем да ги прекараме така, че да заградят още един n -ъгълник (n е достатъчно голямо). А как стои въпросът с n равнини s_1, \dots, s_n в пространството? Човек е склонен да приеме, че отговорът е аналогичен – те могат да заградят един n -едър, но не и два. Ако обаче се замислим, ще се досетим, че не е така – те могат да заградят два n -едъра. Наистина нека вземем равнината s_1 например в хоризонтално положение и нека върху нея прекараме $n-1$ прави, които да заграждат един $(n-1)$ -ъгълник. Нека след това върху всяка от тези прави прекараме равнините s_2, \dots, s_n , като някои се сближават над равнината s_n , а други — под нея. Ясно е, че ще се получат два пирамидоподобни n -едъра с обща $(n-1)$ -ъгълна основа, като и двата ще бъдат затворени. Въпросът на д-р Долапчиев беше дали могат да се заградят повече от два n -едъра? Не е трудно да се съобрази, че те могат да бъдат три. Наистина нека вземем и s_2 в общо, приблизително хоризонтално, положение и нека L е пресечницата им. Ясно е, че върху всяка от равнините s_1 и s_2 можем да построим по един $(n-1)$ -ъгълник, като първата от страните им е обща и лежи върху L , а следващите $n-2$ двойки изберем така, че правите, върху които лежат съответните от тях, да се пресичат. (Естествено, пресечната точка на всяка двойка прави ще лежи върху правата L .) Така върху всяка двойка съответни страни ще може да се прекара по една равнина. Ако тези $n-2$ двойки вземем така, че всички те да са успоредни на една друга права L' , която пресича s_1 и s_2 , лесно се вижда, че ще се получат три n -едъра: единият между s_1 и s_2 , а другите два — под s_1 и над s_2 . Последните два обаче ще бъдат отворени — ще се простират до безкрайност по посока на V . Достатъчно е малко да наклоним равнините s_2, \dots, s_n , така че някои да конвергират над s_1 и s_2 , а другите — под тях, и при това някоя от стените да не изчезне и тогава трите области ще станат затворени. Интересното в крайния резултат, който се получи, е че броят на тези n -едри може да бъде значително по-голям — той е от порядъка на n . Публикувах резултата в Списанието на Физико-математическото дружество под заглавие „Една задача на д-р Долапчиев“. Това беше моята първа научна публикация, на която и сега се радвам. Трудно е да се реши една научна задача, но три пъти по-трудно е да се постави.

Третият епизод, за който ще спомена, се отнася до последните месеци от живота на професор Долапчиев. Той бе тежко болен. Знаех, че няма да оздравее. Навярно той също се досещаше, но продължаваше да работи, запази човешко достойнство, не се оплакваше и явно не искаше да създава тягостно впечатление у нас, които го посещавахме, като стоически и докрай се стареше да ни убеди, че това е резултат от една досадна настинка, която е раздразнила различни органи, но всичко ще се оправи.

Имаше много неща в живота на чл. кор. проф. д-р Благвест Долалчиев, от които човек може да се поучи и да вземе пример.

Христо Христов